

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδότησης 97/2021

Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους

(Τμήμα Δ')

Συνεδρίαση της 1ης Ιουνίου 2021

(Με χρήση ηλεκτρονικών μέσων σύμφωνα με την απόφαση του Προέδρου Ν.Σ.Κ. με αριθ. 198/30-05-2021)

Σύνθεση:

Προεδρεύων: Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ., λόγω κωλύματος της Προέδρου του Τμήματος Χρυσαφούλας Αυγερινού, Αντιπροέδρου Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Αικατερίνη Γρηγορίου, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Ελένη Πασαμιχάλη, Παναγιώτης Παππάς, Θεόδωρος Τσιράς, Αικατερίνη Γαλάνη, Στέργιος Κίκας, Δημήτριος Κατωπόδης και Ευτυχία Κασομένου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Παντελεήμων Παπαδάκης, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το έγγραφο με αριθμό πρωτ. 21880 οικ./25-11-2020 του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη-Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής-Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών και Διοικητικής Υποστήριξης-Διεύθυνσης Προμηθειών/Τμήματος Κεφαλαίων Εργασίας Κρατουμένων.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται α) αν για τη λειτουργία του ειδικού λογαριασμού με τίτλο «Κεφάλαια εργασίας Κρατουμένων» έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 1 και 4 του ν. 3697/2008 που αφορούν γενικά την κατάργηση των ειδικών λογαριασμών ή η νεότερη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 35 του ν. 4596/2019 που αφορά ειδικά τον ως άνω λογαριασμό και β) στην περίπτωση που

εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 1 και 4 του ν. 3697/2008, ποιά νομική μορφή θα λάβει ο εν λόγω ειδικός λογαριασμός.

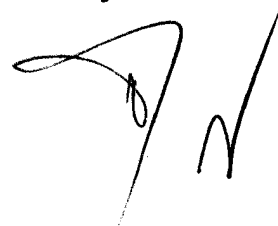
Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Δ΄) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Στο έγγραφο του ανωτέρω ερωτήματος και στα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

1.- Στις αρμοδιότητες της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής υπάγεται η διαχείριση και η διοίκηση του ειδικού λογαριασμού με τίτλο «*Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων*». Ο εν λόγω ειδικός λογαριασμός ιδρύθηκε με το ν. 5793/1933 (Α΄ 280) και λειτουργεί έκτοτε βάσει του από 28-30/9/1935 ν.δ/τος (Α΄ 433), Με την απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών με αριθμό οικ. 2/83143/A0024/2-12-2008 (Β΄ 2444), η οποία εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 4 του ν. 3697/2008 «*Ενίσχυση της διαφάνειας του Κρατικού Προϋπολογισμού, έλεγχος των δημοσίων δαπανών, μέτρα φορολογικής δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις*», ορίστηκε ότι διατηρείται ως ειδικός λογαριασμός εκτός κρατικού προϋπολογισμού (δεν βαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό και δεν επιχορηγείται από αυτόν).

2.- Η 3η Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου υπέβαλε στην ερωτώσα υπηρεσία το έγγραφό της με αριθμό 24359/19-5-2020 με συνημμένη την από 19-5-2020 έκθεση χρηματοοικονομικού ελέγχου και ελέγχου συστημάτων των καταστημάτων κράτησης του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για το οικονομικό έτος 2017, που διενεργήθηκε από την 2η Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Στην ως άνω έκθεση αναφέρεται ότι ο ειδικός λογαριασμός με τίτλο «*Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων*» κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 1 έως 4 του ν. 3697/2008 δεν λειτουργεί με νομική και διαχειριστική αυτοτέλεια, ώστε να διοικείται από διαχειριστική επιτροπή και συνεπώς επί σειρά ετών η διαχείριση και η διοίκησή του υπήχθη μη νομίμως στις αρμοδιότητες υπηρεσιακών μονάδων του Υπουργείου Δικαιοσύνης δυνάμει των Οργανισμών του Υπουργείου αυτού και ήδη σε υπηρεσία που υπήχθη στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.

3.- Ειδικότερα, στις σελίδες 44 έως 47 της ως άνω έκθεσης διαλαμβάνονται τα ακόλουθα:

«3.10. Ευρήματα για τον Ειδικό Λογαριασμό “Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων” και Γεωργικών Προϋπολογισμών

3.10.1: Ο Ειδικός λογαριασμός “Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων” θα έπρεπε να λειτουργεί με νομική και διαχειριστική αυτοτέλεια και να διοικείται από διαχειριστική επιτροπή, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 και 4 του Ν. 3697/2008. Από τον έλεγχο προέκυψε ότι ο ως άνω Ειδικός λογαριασμός εντάχθηκε στον Οργανισμό του Υπουργείου αρχικά ως Τμήμα Εργασίας και Εκπαίδευσης Κρατουμένων της Διεύθυνσης Οικονομικής Διαχείρισης¹, και ακολούθως ως Τμήμα Κεφαλαίων Εργασίας Κρατουμένων της Διεύθυνσης Προμηθειών και Διαχείρισης Υλικού², με τις κάτωθι αρμοδιότητες: «Η διαχείριση και διοίκηση του ειδικού λογαριασμού “Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων” και ειδικότερα: α) η επεξεργασία, έγκριση και παρακολούθηση εκτέλεσης των γεωργικών και λοιπών προϋπολογισμών των Κεφαλαίων Εργασίας Κρατουμένων ως και της διάθεσης των εσόδων τους για την αντιμετώπιση αναγκών των Καταστημάτων Κράτησης, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, β) ο έλεγχος των μηνιαίων διαχειριστικών στοιχείων, η βεβαίωση των πραγματοποιηθέντων δαπανών και εσόδων και η έκδοση των εντολών πληρωμής και προπληρωμής εις βάρος του ειδικού λογαριασμού των ΚΕΚ, γ) ο έλεγχος της ετήσιας διαχείρισης των ΚΕΚ, η σύνταξη των συγκεντρωτικών καταστάσεων και δικαιολογητικών και η υποβολή τους για τελικό έλεγχο στο Ελεγκτικό Συνέδριο του Κράτους, δ) ο έλεγχος του χρηματίου των κρατουμένων και των υπ’ αυτών ενεργούμενων αναλήψεων και καταθέσεων, ε) η υποβολή πρότασης για προμήθεια, σε βάρος των πιστώσεων των ΚΕΚ, ειδών του ενιαίου προγράμματος προμηθειών. (...) Η ρύθμιση ζητημάτων αμοιβής και ασφάλισης της εργασίας των κρατουμένων». Κατά παράβαση των ως άνω διατάξεων ο Ειδικός λογαριασμός δεν λειτουργεί με

¹ Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 του Π.Δ. 101/2014 «Οργανισμός Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» (ΦΕΚ 168 Α)

² Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 του Π.Δ. 96/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» (ΦΕΚ 136 Α)

νομική και διαχειριστική αυτοτέλεια ώστε να διοικείται από διαχειριστική επιτροπή και μη νομίμως εντάχθηκε ως υπηρεσιακή μονάδα στον Οργανισμό του Υ.Δ.Δ.Α.Δ.

3.10.2: Απόρροια της ως άνω παράβασης είναι η μη σύνταξη προϋπολογισμού, απολογισμού και λογιστικών καταστάσεων του Ειδικού λογαριασμού από την αρμόδια διαχειριστική επιτροπή και, περαιτέρω, η μη υποβολή μέχρι την 30η Δεκεμβρίου εκάστου έτους προς έλεγχο στο ΓΛΚ των ως άνω οικονομικών στοιχείων,³ και στο Ελεγκτικό Συνέδριο.⁴

3.10.3: Δεν έχουν αποσταλεί για το ελεγχόμενο οικονομικό έτος οι απολογισμοί του Ειδικού λογαριασμού «Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων» στο Ελεγκτικό Συνέδριο⁵.

3.10.8: Για το έτος 2017, η τελική έγκριση των γεωργικών προϋπολογισμών γίνεται από τον Γενικό Διευθυντή Αντεγκληματικής Πολιτικής⁶. Ωστόσο, οι Γεωργικοί Προϋπολογισμοί, εντάσσονται στον Ειδικό Λογαριασμό «Κεφάλαιο Εργασίας Κρατουμένων» (βλ. Εύρημα 10.1), συνεπώς, μη νομίμως, η έγκρισή τους έχει ανατεθεί με την ανωτέρω Υ.Α. στον Γενικό Διευθυντή Αντεγκληματικής Πολιτικής, καθόσον αρμόδιο για την έγκριση των Γεωργικών Προϋπολογισμών Όργανο θα έπρεπε να είναι η Διαχειριστική Επιτροπή του Ειδικού Λογαριασμού, η οποία δεν υφίσταται.

3.10.9: η σκοπιμότητα δαπανών των ΚΕΚ αποφασίζεται από το Συμβούλιο Σωφρονιστικής Πολιτικής και όχι από το αρμόδιο Όργανο του Ειδικού Λογαριασμού που σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία περί Ειδικών Λογαριασμών, είναι η Διαχειριστική Επιτροπή του Ειδικού Λογαριασμού ΚΕΚ, η οποία και δεν υφίσταται...».

³ Όπως υποχρεούται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 4 του Ν. 3697/2008 (ΦΕΚ 194 Α) και της παρ. 2 της αριθμ. οικ. 2/83143/Α0024/2008 απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (ΦΕΚ 2444 Β')

⁴ για καταστατικό έλεγχο σύμφωνα με όσα ορίζουν οι διατάξεις της Απόφασης ΦΓ8/28530/17-07-2015 της Ολομέλειας του Ε.Σ. (ΦΕΚ 1508 Β')

⁵ Κατά παράβαση, επίσης, των διατάξεων της παρ. 1γ του άρθρου 98 του Συντάγματος της παρ. 2 της αριθμ. οικ. 2/83143/Α0024/2008 απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (ΦΕΚ 2444 Β') και του άρθρου 53 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο

⁶ Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 36 της με αριθμ. 72923/2014 (ΦΕΚ 2895 Β') Υ.Α.

4.- Από την υπηρεσία δίδεται επίσης, ότι τα έσοδα του ειδικού αυτού λογαριασμού (το ύψος του οποίου ανέρχεται στο ποσό του 1.250.000,00 ευρώ περίπου) προέρχονται από την εργασία των κρατουμένων στα καταστήματα κράτησης και ότι διατίθενται με απόφαση της Γενικής Γραμματέως Αντεγκληματικής Πολιτικής μετά από γνωμοδότηση του Συμβουλίου Σωφρονιστικών Υποθέσεων, για θέματα που αφορούν τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων και κυρίως την επαγγελματική και τεχνική τους εκπαίδευση, την οργάνωση της εργασίας τους (δαπάνες οργάνωσης και λειτουργίας εργαστηρίων), καθώς και την αμοιβή και την ασφάλιση των εργαζομένων κρατουμένων κατά του κινδύνου εργασίας, όπως προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 117 του από 28-30/9/1935 ν.δ/τος και των άρθρων 40, 41, 42 και 43 του Σωφρονιστικού Κώδικα (ν. 2776/1999, Α' 291), όπως ισχύουν.

5.- Κατόπιν των ανωτέρω, ιδίως δε μετά την ψήφιση των διατάξεων του άρθρου 35 παρ. 2 του ν. 4596/2019 (Α' 32) και του γεγονότος ότι ο ειδικός λογαριασμός «Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων» έχει κοινωνικό και σωφρονιστικό χαρακτήρα, η λειτουργία του δε κατά την ερωτώσα υπηρεσία αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την άσκηση της σωφρονιστικής πολιτικής όσον αφορά στην επαγγελματική κατάρτιση και την παραγωγική απασχόληση των κρατουμένων, υποβλήθηκε το υπό εξέταση ερώτημα.

Νομοθετικό πλαίσιο

Ειδικοί Λογαριασμοί Δημοσίου - Κατάργηση - Εξαιρέσεις

6.- Στις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 3 και 4 του ν. 3697/2008 «*Ενίσχυση της διαφάνειας του Κρατικού Προϋπολογισμού, έλεγχος των δημοσίων δαπανών, μέτρα φορολογικής δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις*» (Α' 194/25-9-2008) ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 1

Ειδικοί Λογαριασμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου ως Ειδικοί Λογαριασμοί νοούνται:

α. Οι λογαριασμοί που λειτουργούν με νομική και διαχειριστική αυτοτέλεια, τροφοδοτούνται από το προϊόν κοινωνικών πόρων, έχουν συσταθεί με ειδικές

νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις και δια των οποίων καταβάλλονται παροχές σε υπαλλήλους ή εξυπηρετούνται άλλοι ειδικοί σκοποί.

β. Οι επιτροπές και όλες οι διοικητικές διαδικασίες, διοικητικά σχήματα και μορφώματα διοικητικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων και των προσώπων δημοσίου δικαίου, μέσω των οποίων διατίθενται κοινωνικοί πόροι σε υπαλλήλους ή σε άλλους ειδικούς σκοπούς».

«Άρθρο 2

Κατάργηση Ειδικών Λογαριασμών

1. Εντός διμήνου από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου καταργούνται όλοι οι Ειδικοί Λογαριασμοί του άρθρου 1 του νόμου αυτού, που λειτουργούν σε Υπουργεία, Ν.Π.Δ.Δ. και τον ευρύτερο Δημόσιο Τομέα.

2. Με τη δημοσίευση του νόμου αυτού καταργούνται όλοι οι υφιστάμενοι ανενεργοί Ειδικοί Λογαριασμοί.

3. Τα περιουσιακά στοιχεία των ειδικών λογαριασμών του άρθρου 1 του νόμου αυτού αποτελούν δημόσια περιουσία όταν λειτουργούν σε Υπουργεία και περιουσία του οικείου φορέα όταν λειτουργούν σε Ν.Π.Δ.Δ. και τον ευρύτερο Δημόσιο Τομέα. Αντίστοιχα, οι πόροι και το προϊόν τους αποτελούν δημόσια έσοδα και περιέρχονται αυτοδίκαια στον Κρατικό Προϋπολογισμό ή περιουσία του οικείου φορέα στο οποίο τον προϋπολογισμό αυτοδίκαια περιέρχονται, κατά τα οριζόμενα με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών στην οποία καθορίζεται και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

4. Οι διατάξεις που προβλέπουν πόρους για τους ειδικούς λογαριασμούς του άρθρου 1 του νόμου αυτού, που τυχόν προβλέπονται από φόρους, τέλη, ποσοστό επί δαπανών ή επενδύσεων, κρατήσεις, δικαιώματα, προκαταβολές και οποιαδήποτε άλλη αιτία, διατηρούνται σε ισχύ και οι πόροι αυτοί περιέρχονται στον Κρατικό Προϋπολογισμό και αποτελούν έσοδο του Δημοσίου όταν οι Λογαριασμοί αυτοί λειτουργούν σε Υπουργεία, ενώ όταν λειτουργούν σε Ν.Π.Δ.Δ. και τον ευρύτερο Δημόσιο Τομέα περιέρχονται στον Προϋπολογισμό του οικείου φορέα του οποίου και αποτελούν έσοδο, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 3. Ειδικές διατάξεις που

προβλέπουν απόδοση εσόδων και χρηματικών υπολοίπων στον Κρατικό Προϋπολογισμό εξακολουθούν να ισχύουν.

5. Οι δαπάνες, οι οποίες είναι σχετικές με το σκοπό για τον οποίο συστάθηκαν οι Ειδικοί Λογαριασμοί του άρθρου 1, βαρύνουν τον Κρατικό Προϋπολογισμό όταν οι Λογαριασμοί αυτοί λειτουργούν σε Υπουργεία και τον προϋπολογισμό του οικείου φορέα όταν λειτουργούν σε Ν.Π.Δ.Δ. και τον ευρύτερο Δημόσιο Τομέα. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών που θα εκδοθούν εντός δύο μηνών από την ψήφιση του νόμου θα ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν τις καταργούμενες επιτροπές διαχείρισης των Ειδικών Λογαριασμών και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την παράγραφο αυτή...

7. Οι δαπάνες που αφορούν κάθε μορφής παροχές σε υπαλλήλους πραγματοποιούνται με την έκδοση μισθοδοτικών καταστάσεων από την οικονομική υπηρεσία του οικείου φορέα κατά τις διέπουσες το Δημόσιο και κάθε φορέα διατάξεις. Οι πάσης φύσεως λοιπές δαπάνες πραγματοποιούνται με την έκδοση τακτικού χρηματικού εντάλματος πληρωμής από την οικονομική υπηρεσία του οικείου φορέα, εφαρμοζομένων περαιτέρω των περί ελέγχου των δαπανών δημοσιονομικών διατάξεων που ισχύουν κάθε φορά για τον φορέα αυτόν. Κατά τα λοιπά εφαρμόζεται υποχρεωτικά και πλήρως το Δημόσιο Λογιστικό και το λογιστικό των ν.π.δ.δ.».

«Άρθρο 3

Εξαιρέσεις

1. Από τις διατάξεις του άρθρου 2 του παρόντος νόμου, εξαιρούνται:

α. Οι λογαριασμοί του Δημοσίου, οι οποίοι αφορούν χρηματοδότηση έργων από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή προβλέπονται από κανόνες Κοινοτικού Δικαίου και δεν καταβάλλουν επιδόματα και παροχές σε υπαλλήλους ή έχουν συσταθεί σε εκτέλεση Διεθνών Συμβάσεων ή Συμφωνιών.

β. Οι λογαριασμοί που εξυπηρετούν αποκλειστικά κονδύλια έρευνας.

γ. Οι λογαριασμοί, οι οποίοι χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από τις συνδρομές των δικαιούχων τους.

δ. Οι λογαριασμοί των οποίων οι πόροι αξιοποιούνται αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων αποκατάστασης, αναβάθμισης και προστασίας του περιβάλλοντος. ...

2. Η υπαγωγή στις εξαιρέσεις των περιπτώσεων α', β, γ' και δ' της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού γίνεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, εκδιδόμενη εντός δύο μηνών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού».

«Άρθρο 4

Όροι λειτουργίας διατηρούμενων Ειδικών Λογαριασμών - Έλεγχος δαπανών αυτών

1. Οι διατηρούμενοι λογαριασμοί του προηγούμενου άρθρου εξακολουθούν να ισχύουν μόνο για την εξυπηρέτηση του σκοπού για τον οποίο συστάθηκαν.

2. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών είναι δυνατό να τροποποιούνται ή συμπληρώνονται οι διατάξεις που διέπουν τους λογαριασμούς αυτούς, πλην της περιπτώσεως στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 3, εφόσον είναι αναγκαίο, με σκοπό την αρτιότερη οργάνωση, την εύρυθμη λειτουργία και τη διαφάνειά τους.

Στις αποφάσεις αυτές δύναται να περιλαμβάνονται ιδίως:

α. Ο σκοπός, ο οποίος όμως δεν μπορεί να διευρύνεται, τα όργανα διαχείρισης και οι πόροι του Λογαριασμού.

β. Οι δραστηριότητες και οι εργασίες των οποίων τις δαπάνες μπορεί να καλύπτει, χωρίς να επιτρέπεται η κατ' είδος διεύρυνσή τους.

γ. Οι διαδικασίες προκήρυξης, υποβολής, αξιολόγησης, επιλογής, ανάθεσης, παρακολούθησης και παραλαβής των έργων, προγραμμάτων και μελετών, που χρηματοδοτούνται από αυτόν.

δ. Ο τρόπος πραγματοποίησης και ελέγχου των δαπανών.

3. Οι διαχειριστικές επιτροπές των διατηρούμενων ειδικών λογαριασμών υποβάλλουν κατ' έτος μέχρι την 30η Δεκεμβρίου υποχρεωτικά προς έλεγχο στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους τον προϋπολογισμό, τον απολογισμό τους και λογιστικές καταστάσεις. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών δύναται να ανασταλεί η

Λειτουργία του ειδικού λογαριασμού σε περίπτωση μη τήρησης των υποχρεώσεων του προηγούμενου εδαφίου και να διαταχθεί έκτακτος διαχειριστικός έλεγχος....».

«Άρθρο 6

Μεταβατικές διατάξεις – Κυρώσεις

1. α. Εντός διμήνου από τη δημοσίευση του παρόντος καταργούνται οι επιτροπές διαχείρισης όλων των καταργούμενων ειδικών λογαριασμών.

β. Οι επιτροπές του προηγούμενου εδαφίου υποχρεούνται να παραδώσουν το αρχειακό υλικό και τα οποιασδήποτε φύσεως βιβλία και στοιχεία στις αρμόδιες υπηρεσίες οικονομικού ή διοικητικού του φορέα τους

2. Οι υπηρεσίες και όλοι οι φορείς στους οποίους λειτουργούν οι καταργούμενοι λογαριασμοί υποχρεούνται εντός μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες για τη μετάπτωση στο νέο καθεστώς των υποχρεώσεων των καταργούμενων λογαριασμών και την πραγματοποίηση των σχετικών πληρωμών ...».

7.- Κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων των άρθρων 1 - 7 του ως άνω νόμου ν. 3697/2008 (Α' 194) εκδόθηκε η με αριθμό οικ. 2/83143/A0024/2-12-2008 απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (Β' 2444/2-12-2008), στην οποία ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«1. Στις εξαιρέσεις του άρθρου 3 του ν. 3697/2008 υπάγονται οι κατωτέρω ειδικοί λογαριασμοί των Υπουργείων, υπηρεσιών αυτών και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου:

α)...β)..... ι) Υπουργείο Δικαιοσύνης

Ειδικός Λογαριασμός με τίτλο «Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων».

2. Οι διαχειριστικές επιτροπές των διατηρούμενων ειδικών λογαριασμών υποβάλλουν κατ' έτος μέχρι την 30η Δεκεμβρίου υποχρεωτικά προς έλεγχο στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους τον προϋπολογισμό, τον απολογισμό τους και λογιστικές καταστάσεις. Οι προϋπολογισμοί και απολογισμοί συντάσσονται σύμφωνα με οδηγίες εγκυκλίου που εκδίδεται κατ' έτος από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους».

Ειδικός Λογαριασμός «Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων» (ΚΕΚ).

8.- Στις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 9 του ν. 5793/1933 (Α' 280) ορίζονται τα εξής:

«Άρθρον 9.

1) Καταργούνται: α') το Νομοθετικόν Διάταγμα της 14 Μαρτίου 1926 «περί μετατροπής εις Αυτόνομον Οργανισμόν της παρά τω υπουργείω Δικαιοσύνης Διευθύνσεως Διοικήσεως Φυλακών, καταχωρηθέν εις το υπ' αριθ. 310 της 16 Σεπτεμβρίου 1926 φύλλον της Εφημερίδος Κυβερνήσεως (Τεύχος Α'). β') Το Ν. Διάταγμα από 16 Σεπτεμβρίου 1926 «περί τροποποιήσεως και αυθεντικής ερμηνείας του δια της προηγουμένης παραγράφου καταργουμένου Νομοθ. Διατάγματος, καταχωρηθέν εν τω αυτώ φύλλω της Εφημερίδος Κυβερνήσεως και γ') Το άρθρον 8 του νόμου 3090 περί συμπληρώσεως του νόμου 2231 «περί φυλακών κλπ.».

2) Η περιουσία του μέχρι τούδε Αυτόνομου Οργανισμού Φυλακών περιέρχεται εις το Υπουργείον Δικαιοσύνης, αι δε επ' ονόματι αυτού καταθέσεις εις Τραπέζας ή αλλαχού μεταφέρονται εις πίστωσιν του Υπουργείου Δικαιοσύνης υπό τον τίτλον «Κεφάλαιο εργασίας κρατουμένων εν ταις Φυλακαίς» και διατίθενται κατά τας κειμένας διατάξεις».

9.- Στις διατάξεις των άρθρων 111, 115, 116 και 117 του από 28-9-1935 νομοθετικού διατάγματος «Περί οργανώσεως σωφρονιστικού προσωπικού και διαχειρίσεως Φυλακών» (Α' 433) ορίζονται τα ακόλουθα:

«Περί τρόπου ενεργείας δαπανών

Άρθρον 111

1. Δια πάσαν προμήθειαν ή δαπάνην δια τας φυλακάς ενεργουμένην είτε εκ των πιστώσεων του προϋπολογισμού του Κράτους είτε εκ των κεφαλαίων της εργασίας κρατουμένων είτε εξ οιουδήποτε άλλου πόρου προοριζομένου δια τας φυλακάς τηρούνται αι εκάστοτε ισχύουσαι διατάξεις περί του Δημοσίου Λογιστικού και Προμηθειών του Κράτους.[...].»

«Προϊόν Εργασίας κρατουμένων

Άρθρον 115.

Το προϊόν εκ της εργασίας των εν ταις φυλακαίς κρατουμένων ανήκει εις το Κράτος όπερ δίδει εις τους εργαζομένους λόγω δωρήματος ποσοστόν τι εκ των εισπραττομένων εκ της εργασίας των, οριζόμενον είτε υπό του Κανονισμού εκάστου είδους φυλακής, είτε δι' αποφάσεων του Υπουργού της Δικαιοσύνης, μετά γνωμοδότησιν του παρά τω Υπουργείω Συμβουλίου Φυλακών.

Δια τον καθορισμόν του δωρήματος τούτου λαμβάνεται υπ' όψει το είδος της εργασίας και η απόδοσις αυτής, η εκτιομένη ποινή και η ηθική κατάστασις του εργαζομένου. Δια τους υποδίκους και δια χρέη κρατουμένους καθορίζεται τούτο ιδιαίτέρως.»

«Κεφάλαια εργασίας κρατουμένων

Άρθρον 116.

Τα εκ της εργασίας των κρατουμένων εισπραττόμενα ως και παν άλλο έσοδον των φυλακών ή έσοδον προοριζόμενον δια τας ανάγκας των φυλακών και των κρατουμένων, πλην των προερχομένων εκ του Προϋπολογισμού του Κράτους, κατατίθενται εις ειδικόν Λογ/σμόν υπό τον τίτλο «Κεφάλαια Εργασίας κρατουμένων» εντόκως παρά τη Εθνική Τραπέζην ή τη Τραπέζην της Ελλάδος, ως ήθελε ορίσει απόφασις του Υπουργού Δικαιοσύνης μετά γνωμοδότησιν του Συμβουλίου Φυλακών παρά τω αυτώ Υπουργείω.

Κατά την πρώτηην εφαρμογήν του παρόντος τα ως άνω έσοδα παραμένουσι κατατεθειμένα εις ην Τράπεζαν ευρίσκονται.»

«Διάθεσις και έλεγχος Κεφαλαίων Εργασίας κρατουμένων

Άρθρον 117.

1. Αι κατά το προηγούμενον άρθρον πρόσοδοι (κεφάλαια Εργασίας κρατουμένων) διατίθενται, τηρουμένων πάντοτε των διατάξεων του άρθρου 111 του παρόντος, δι' αποφάσεως του Υπουργού της Δικαιοσύνης μετά γνωμοδότησιν του παρά τω αυτώ Υπουργείω Συμβουλίου Φυλακών δια τας ανάγκας των φυλακών και των αναμορφωτικών σχολείων και των κρατουμένων εν γένει ως εξής:

Δια την βελτίωσιν της τροφής των κρατουμένων.

Απολύμανσιν και καθαριότητα των κτιρίων και των κρατουμένων.

Νοσηλείαν και προμήθειαν φαρμάκων δια τους κρατούμενους, την πληρωμήν μισθών ή αποζημίωσιν ιατρών και νοσοκόμων.

Προμήθειαν ειδών ρουχισμού, υποδήσεως και κλινοστρωμνής προς χρήσιν των κρατουμένων.

Εκτέλεσιν του Γεωργικού προϋπολογισμού των Αγροτικών Φυλακών ή γεωργικών τμημάτων των φυλακών και αναμορφωτικών Σχολείων και την αγοράν γεωργικών μηχανημάτων.

Την πληρωμήν μισθών, αποζημιώσεων και οδοιπορικών εξόδων γεωπόνων ή άλλων τεχνικών υπαλλήλων των φυλακών προσλαμβανομένων επί τη βάσει του παρόντος νόμου.

Δια την πληρωμήν μισθού ή αποζημιώσεως μέχρι δύο το πολύ εκτάκτων λογιστικών υπαλλήλων προσλαμβανομένων με βαθμόν και μισθόν λογιστού ή υπολογιστού φυλακών κατά τα ειδικώτερον δι' αποφάσεως του Υπουργού της Δικαιοσύνης ορισθησόμενα δια την παρακολούθησιν εν τω Υπουργείω της διαχειρίσεως των «Κεφαλαίων εργασίας κρατουμένων» καθώς και την πληρωμήν των οδοιπορικών αυτών εξόδων και αποζημιώσεων εφ' όσον εξέρχονται της έδρας των καθώς και δια την πρόσληψιν ομοίων λογιστικών υπαλλήλων ειδικώς παρά ταις αγροταίς φυλακαίς μόνον και οίτινες δέον να προβλέπωνται εν τω ετησίω Γεωργικώ προϋπολογισμώ της φυλακής.

Την απαλλοτριώσιν γηπέδων και αγροτικών κτημάτων προς ίδρυσιν ή επέκτασιν φυλακών.

Την ανέγερσιν, διαρρύθμισιν ή επισκευήν φυλακών.

Την ίδρυσιν και λειτουργίαν εργαστηρίων εν ταις φυλακαίς και τοις Αναμορφωτικοίς Σχολείοις και την πληρωμήν αποζημιώσεων διδασκάλων τέχνης προς επαγγελματικήν τεχνικήν εκπαίδευσιν των κρατουμένων.

Την πληρωμήν ημερομισθίων κρατουμένων.

Την προμήθειαν γραφικής ύλης και λογιστικών βιβλίων των φυλακών και της παρά τω Υπουργείω, υπηρεσίας διαχειρίσεως των «Κεφαλαίων εργασίας κρατουμένων».

Δια πάσαν δαπάνην απαιτούμενην δια την λειτουργίαν της Σχολής του προσωπικού φυλάξεως.

Την συντήρησιν των Ναών εν ταις φυλακαίς και την πληρωμήν αποζημιώσεως εις τους ιερείς και ιεροψάλτας αυτών.

Δια την πρόσληψιν και την πληρωμήν αποζημιώσεως ή μισθού εκτάκτων παιδονόμων και διδασκάλων εν τοις αναμορφωτικοίς Σχολείοις και ταις Φυλακαίς καθώς και προς ενίσχυσιν των αναγκών εν γένει των αναμορφωτικών Σχολείων των προβλεπομένων εκ των κειμένων διατάξεων εφ' όσον δεν ανεγράφησαν εν τω προϋπολογισμώ του Υπουργείου της Δικαιοσύνης σχετικά πιστώσεις ή αι αναγραφείσαι εξητηλήθησαν.

Προμήθειαν υφασμάτων και ραφήν στολών του προσωπικού των φυλακών καθώς και δια δαπάνας υποδήσεως αυτού.

Δια πάσαν δαπάνην, απαιτούμενην δια την έκδοσιν δελτίου στατιστικών πληροφοριών, μελετών, νόμων και κανονισμών της Διευθύνσεως Διοικήσεως Φυλακών του Υπουργείου Δικαιοσύνης, κατά τα ειδικώτερον δι' αποφάσεως του Υπουργού της Δικαιοσύνης ορισθησόμενα.

Δια πάσαν άλλην δαπάνην δι' ανάγκας των φυλακών εν γένει εφ' όσον προβλέπεται εκ των κειμένων διατάξεων.

2. Προκειμένου περί διαθέσεως χρηματικού ποσού μέχρι τριών χιλιάδων δραχμών δεν απαιτείται γνωμοδότησις του κατά τα άνω Συμβουλίου Φυλακών εφ' όσον δεν πρόκειται δια την αυτήν αιτίαν να γίνη και άλλη δαπάνη μέχρι του ποσού τούτου.

3. Μέρος εκ των καθαρών εισπράξεων εκάστης των Αγροτικών φυλακών, μη υπερβαίνον πάντως το εν δέκατον (1/10) αυτών δύναται να διατίθεται μετά γνωμοδότησιν του παρά τω Υπουργείω Συμβουλίου Φυλακών, ως ιδιαίτερα αμοιβή εις το προσωπικόν της φυλακής εξ ης προέρχεται το καθαρόν έσοδον. Η αμοιβή αύτη δεν δύναται να υπερβή το εν τέταρτον του μισθού εκάστου υπαλλήλου.

4. Η διαχείρισις των «Κεφαλαίων εργασίας κρατουμένων» ελέγχεται υπό του Ελεγκτικού Συνεδρίου, προς ο υποβάλλεται εις το τέλος εκάστης εξαμηνίας προς έλεγχον μετά των απαιτούμενων εξηγήσεων και πληροφοριών υπό της αρμοδίας υπηρεσίας του Υπουργείου της Δικαιοσύνης πάσα δαπάνη μετά του σχετικού φακέλλου ηλεγμένη υπ' αυτής».

10.- Στους κατωτέρω διαδοχικώς εκδοθέντες Οργανισμούς του Υπουργείου Δικαιοσύνης⁷ ορίστηκαν και ορίζονται τα εξής:

α. Στο π.δ. 602/1976 «Περί Οργανισμού του Υπουργείου Δικαιοσύνης» (Α' 220):

«Άρθρον 14

Διάρθρωσις – Αρμοδιότητες Διευθύνσεως Εκτελέσεως Ποινών

1. Την Διεύθυνσιν εκτελέσεως ποινών, συγκροτούν τα κάτωθι Τμήματα: [...]

β) Τμήμα Οργανώσεως Εργασίας Κρατουμένων.

2. Η αρμοδιότης της Διευθύνσεως εκτελέσεως ποινών ανάγεται εις τα κάτωθι θέματα, κατανεμόμενα μεταξύ των Τμημάτων αυτής, ως έπεται: [...]

β) Τμήμα Οργανώσεως Εργασίας Κρατουμένων: [...] Η διαχείρισις και διοίκησις του λογαριασμού «Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων» (ΚΕΚ). [...].

β. Στο π.δ. 278/1988 «Οργανισμός Υπουργείου Δικαιοσύνης» (Α' 126):

«Άρθρο 8

Διάρθρωση και αρμοδιότητες Διεύθυνσης Σωφρονιστικής Αγωγής Ενηλίκων.

1. Η Διεύθυνση συγκροτείται από τα εξής Τμήματα: [...]

β. Οργάνωσης Εργασίας Κρατουμένων.

2. Αρμοδιότητες: ...

α).β) Τμήματος Οργάνωσης Εργασίας Κρατουμένων.

... Η μέριμνα για την αμοιβή της εργασίας και την ασφάλιση των κρατουμένων κατά των ατυχημάτων. Η διαχείριση και διοίκηση του λογαριασμού "Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων", όπως προβλέπεται από τις ειδικές διατάξεις που ισχύουν. [...].

γ. Στο π.δ. 36/2000 «Οργανισμός Υπουργείου Δικαιοσύνης» (Α' 29):

«Άρθρο 12

⁷ Αναφέρονται οι διατάξεις των Οργανισμών του Υπουργείου Δικαιοσύνης που ίσχυσαν από το 1976 και εφεξής.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

[...] 3. Οι αρμοδιότητες των Τμημάτων της Διεύθυνσης Σωφρονιστικής Αγωγής ενηλίκων περιγράφονται ως ακολούθως:

α) Αρμοδιότητες Τμήματος Λειτουργίας Σωφρονιστικών και Θεραπευτικών Καταστημάτων

[...] Η διαχείριση και διοίκηση του λογαριασμού "Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων".
[...].»

δ. Στο π.δ. 101/2014 «Οργανισμός Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» (Α' 168):

«Άρθρο 9

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

1... 2. Η Διεύθυνση συγκροτείται από τις ακόλουθες οργανικές μονάδες:

ε) Τμήμα Εργασίας και Εκπαίδευσης Κρατουμένων.

3. Οι αρμοδιότητες των Τμημάτων της Διεύθυνσης Οικονομικής Διαχείρισης περιγράφονται ως ακολούθως: [...]

ε) Αρμοδιότητες τμήματος Εργασίας και Εκπαίδευσης Κρατουμένων.

αα)... θθ) Η διαχείριση και διοίκηση του ειδικού λογαριασμού "Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων" και ειδικότερα: α) η επεξεργασία, έγκριση και παρακολούθηση εκτέλεσης των γεωργικών και λοιπών προϋπολογισμών των Κεφαλαίων εργασίας Κρατουμένων ως και της διάθεσης των εσόδων τους για την αντιμετώπιση αναγκών των Καταστημάτων Κράτησης σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, β) ο έλεγχος των μηνιαίων διαχειριστικών στοιχείων, η βεβαίωση των πραγματοποιηθέντων δαπανών και εσόδων και η έκδοση των εντολών πληρωμής και προπληρωμής εις βάρος του ειδικού λογαριασμού των ΚΕΚ, γ) ο έλεγχος της ετήσιας διαχείρισης των ΚΕΚ, η σύνταξη των συγκεντρωτικών καταστάσεων και δικαιολογητικών και η υποβολή τους για τελικό έλεγχο στο Ελεγκτικό Συνέδριο του Κράτους, δ) ο έλεγχος του χρηματίου των κρατουμένων και των υπ' αυτών ενεργούμενων αναλήψεων και καταθέσεων, ε) η

υποβολή πρότασης για προμήθεια, σε βάρος των πιστώσεων των ΚΕΚ, ειδών του ενιαίου προγράμματος προμηθειών....».

ε. Στο π.δ. 96/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» (Α' 136):

«Άρθρο 10

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΛΙΚΟΥ

1... 2. Στην αρμοδιότητα της Διεύθυνσης υπάγονται τα παρακάτω Τμήματα

α) Τμήμα Κεφαλαίων Εργασίας Κρατουμένων ...

3. Οι αρμοδιότητες των Τμημάτων της Διεύθυνσης Προμηθειών και Διαχείρισης Υλικού, περιγράφονται ως ακολούθως:

α) Τμήμα Κεφαλαίων Εργασίας Κρατουμένων: αα) Η διαχείριση και διοίκηση του ειδικού λογαριασμού "Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων" και ειδικότερα: α) η επεξεργασία, έγκριση και παρακολούθηση εκτέλεσης των γεωργικών και λοιπών προϋπολογισμών των Κεφαλαίων Εργασίας Κρατουμένων ως και της διάθεσης των εσόδων τους για την αντιμετώπιση αναγκών των Καταστημάτων Κράτησης, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, β) ο έλεγχος των μηνιαίων διαχειριστικών στοιχείων, η βεβαίωση των πραγματοποιηθέντων δαπανών και εσόδων και η έκδοση των εντολών πληρωμής και προπληρωμής εις βάρος του ειδικού λογαριασμού των ΚΕΚ, γ) ο έλεγχος της ετήσιας διαχείρισης των ΚΕΚ, η σύνταξη των συγκεντρωτικών καταστάσεων και δικαιολογητικών και η υποβολή τους για τελικό έλεγχο στο Ελεγκτικό Συνέδριο του Κράτους, δ) ο έλεγχος του χρηματίου των κρατουμένων και των υπ' αυτών ενεργούμενων αναλήψεων και καταθέσεων, ε) η υποβολή πρότασης για προμήθεια, σε βάρος των πιστώσεων των ΚΕΚ, ειδών του ενιαίου προγράμματος προμηθειών....».

στ. Στην κοινή απόφαση των Υφυπουργών Οικονομικών και Προστασίας του Πολίτη (κ.υ.α.) με αριθμό 85979/22-11-2019 «Αρμοδιότητες της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών και Διοικητικής Υποστήριξης και των υποκείμενων αυτής οργανικών μονάδων, επιπέδου Διευθύνσεων και νέων Τμημάτων» (Β' 4409), που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων της παραγράφου 3 γ του άρθρου 18 του

ν. 4625/2019 (Α'139) και του άρθρου 77 του ν. 4270/2014 (Α'143), όπως ισχύει, ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο μόνο

.... Α2 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ

1.... 2. Η Διεύθυνση Προμηθειών συγκροτείται από τις ακόλουθες οργανικές μονάδες, επιπέδου Τμήματος:

α) Τμήμα Κεφαλαίων Εργασίας Κρατουμένων,...]

3. Οι αρμοδιότητες των Τμημάτων της Διεύθυνσης Προμηθειών περιγράφονται ως ακολούθως:

α) Τμήμα Κεφαλαίων Εργασίας Κρατουμένων.

αα) Η διαχείριση και διοίκηση του ειδικού λογαριασμού "Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων" και ειδικότερα: ββ) Η επεξεργασία, έγκριση και παρακολούθηση εκτέλεσης των γεωργικών και λοιπών προϋπολογισμών των Κεφαλαίων Εργασίας Κρατουμένων ως και της διάθεσης των εσόδων τους για την αντιμετώπιση αναγκών των Καταστημάτων Κράτησης, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. γγ) Ο έλεγχος των μηνιαίων διαχειριστικών στοιχείων, η βεβαίωση των πραγματοποιηθέντων δαπανών και εσόδων και η έκδοση των εντολών πληρωμής και προπληρωμής εις βάρος του ειδικού λογαριασμού των ΚΕΚ. δδ) Ο έλεγχος της ετήσιας διαχείρισης των ΚΕΚ, η σύνταξη των συγκεντρωτικών καταστάσεων και δικαιολογητικών και η υποβολή τους για τελικό έλεγχο στο Ελεγκτικό Συνέδριο του Κράτους, εε) Ο έλεγχος του χρηματίου των κρατουμένων και των υπ' αυτών ενεργούμενων αναλήψεων και καταθέσεων....».

11.- Στις διατάξεις των άρθρων 40, 41, 42 και 43 του Σωφρονιστικού Κώδικα (ν. 2776/1999, Α' 291), ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

«Άρθρο 40

Καθορισμός εργασίας και απασχόλησης

1. Η εργασία ή απασχόληση του κρατουμένου δεν έχει τιμωρητικό ή καταπιεστικό χαρακτήρα. ...».

«Άρθρο 41

Οργάνωση εργασίας και απασχόλησης μέσα στο κατάστημα

1. Στα καταστήματα κράτησης κάθε κατηγορίας μπορεί να οργανώνονται αγροτικές ή βιοτεχνικές μονάδες εργασίας, κατά το δυνατόν ανάλογες με εκείνες που υπάρχουν έξω από αυτό και προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις της ελεύθερης αγοράς. [...]

5. Οι κρατούμενοι μπορούν να εργάζονται για δικό τους λογαριασμό ή έπειτα από παραγγελία του Δημοσίου ή φορέα του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή ιδιώτη μέσα στους χώρους κράτησής τους, έπειτα από συνεννόηση του εργοδότη με το Συμβούλιο Φυλακής, εφόσον δεν παραβλάπτονται οι όροι ασφάλειας και εύρυθμης λειτουργίας του καταστήματος.....»

«Άρθρο 42

Οργάνωση εργασίας έξω από το κατάστημα

1. Η εργασία των κρατουμένων έξω από το κατάστημα κράτησης σε βιομηχανικές, αγροτοβιομηχανικές, βιοτεχνικές ή αγροτικές μονάδες ή επιχειρήσεις που ανήκουν στο Δημόσιο ή στον ευρύτερο δημόσιο τομέα ή στον ιδιωτικό τομέα ή σε Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης μπορεί να οργανώνεται από τη διοίκηση των μονάδων ή επιχειρήσεών τους με τη συνεργασία της αρμόδιας Διεύθυνσης του Υπουργείου Δικαιοσύνης και να υλοποιείται με την εποπτεία της Διεύθυνσης του καταστήματος κράτησης.

2. Κρατούμενοι που επιθυμούν να συνεχίσουν την επαγγελματική τους απασχόληση ή για τους οποίους έχει εξευρεθεί εργασία, κατά τα αναφερόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, μπορούν να απασχολούνται στην εργασία αυτή έπειτα από σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Εργασίας Κρατουμένων και εφόσον τους χορηγηθεί άδεια ημιελεύθερης διαβίωσης, σύμφωνα με τα άρθρα 59 επόμενα του παρόντος.»

«Άρθρο 43

Αμοιβή εργασίας και απασχόλησης

1. Η εργασία των κρατουμένων που παρέχεται σε μονάδες ή επιχειρήσεις του Δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα έξω από τα καταστήματα κράτησης ή σε αγροτικές βιοτεχνικές μονάδες ή εργαστήρια μέσα στα καταστήματα, αμείβεται με

χρηματικό ποσό, το ύψος του οποίου καθορίζεται ανά ημέρα ή κατ' αποκοπή ή κατά μονάδα μέτρησης, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ανάλογα με το είδος της εργασίας και το βαθμό εξειδίκευσης του εργαζομένου. Για τον προσδιορισμό της αμοιβής εργασίας που παρέχεται σε ιδιωτικές μονάδες ή επιχειρήσεις έξω από τα καταστήματα κράτησης συνεκτιμάται και η νομοθεσία που ισχύει για τους εργαζόμενους γενικά. Το ένα τρίτο της αμοιβής για κρατούμενους εργαζόμενους έξω από τα καταστήματα κράτησης αποδίδεται στο Δημόσιο ως συμμετοχή τους στις δαπάνες διαβίωσης στο κατάστημα και κατατίθεται στο λογαριασμό Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων. Το αποδιδόμενο αυτό ποσό δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβαίνει ανά ημέρα το ημερομίσθιο του ανειδίκευτου εργάτη.

2. Η εργασία των κρατουμένων για δικό τους λογαριασμό ή έπειτα από παραγγελία του Δημοσίου ή φορέα του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή φορέα τοπικής αυτοδιοίκησης ή ιδιώτη μέσα στους χώρους κράτησής τους αμείβεται κατά τα συμφωνούμενα ή συμπεφωνημένα μεταξύ των δύο μερών. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης καθορίζονται οι προϋποθέσεις παροχής της εργασίας αυτής, καθώς και το ποσό της αμοιβής που παρακρατείται και κατατίθεται στα «Κεφάλαια εργασίας Κρατουμένων». Το ποσό αυτό δεν μπορεί να είναι ανώτερο του 20% της αμοιβής....».

12.- Στη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 35 του ν. 4596/2019 (Α' 32), προβλέπεται ότι:

«2. Στο άρθρο 87 του ν. 2776/1999 προστίθεται παράγραφος 6 ως εξής:

«6. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καθορίζεται κάθε τεχνικό και λεπτομερειακό θέμα που αφορά στη λειτουργία και στη διαχείριση των Κεφαλαίων Εργασίας Κρατουμένων, που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 9 του ν. 5793/1933 (Α' 280) και λειτουργούν σύμφωνα με το ν.δ. 28-30/9/1935 «περί οργανώσεως σωφρονιστικού προσωπικού και διαχειρίσεως φυλακών (Α'433), καθώς και τους σκοπούς διάθεσης των Κεφαλαίων αυτών. Μετά την έκδοση της απόφασης αυτής καταργείται κάθε άλλη αντίθετη διάταξη».

13.- Στην Εισηγητική Έκθεση για το προαναφερόμενο άρθρο του ν. 4596/2019 αναφέρονται τα ακόλουθα:

«Άρθρο 36

Με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 36, δίνεται η δυνατότητα να ρυθμιστούν ζητήματα τεχνικού και λεπτομερειακού χαρακτήρα που αφορούν τη λειτουργία των καταστημάτων κράτησης και συγκεκριμένα του Ταμείου Κέρδους Σιγαρέτων, του Ταμείου Φιλοπτώχων και των Κεφαλαίων Εργασίας Κρατουμένων με τρόπο ευέλικτο, λειτουργικό και αποτελεσματικό προς όφελος των κρατουμένων αλλά και της εύρυθμης λειτουργίας των καταστημάτων κράτησης».

14.- Στις διατάξεις των παραγράφων 5 και 5.1 του άρθρου 2 του - εκδοθέντος κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων της παραγράφου 4 του άρθρου 24 του ν. 1558/1985 (Α' 137) και της παραγράφου 4 του άρθρου 3 του ν. 51/1975 (Α' 125) - π.δ. 81/2019 (Α' 119), όπως η διάταξη της παραγράφου 5.1 αντικαταστάθηκε με την διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου 18 του ν. 4625/2019 και ισχύει, ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 18

1...2...5. Στο νέο Υπουργείο» (ήτοι στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη) «μεταφέρονται επίσης, ως σύνολο αρμοδιοτήτων, θέσεων, οργάνων και προσωπικού που τις κατέχει, όπως έχουν διαμορφωθεί κατά την έκδοση του παρόντος, οι ακόλουθες υπηρεσίες:

5.1. Από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής του άρθρου 17 του π.δ. 96/2017 (Α' 136) όπως ισχύει, συμπεριλαμβανομένου του συνόλου των υπαγομένων σε αυτή οργανικών μονάδων, το Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης, Σωφρονιστικά και Θεραπευτικά Καταστήματα, τα Ειδικά Θεραπευτικά Καταστήματα και η Κεντρική Αποθήκη Υλικού Φυλακών (ΚΑΥΦ), το Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Αρρένων Βόλου, πλην των Εταιρειών Προστασίας Ανηλίκων, της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας και των Υπηρεσιών Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής, οι οποίες παραμένουν στο Υπουργείο Δικαιοσύνης».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν, συνάγονται τα ακόλουθα:

15.- Με τις διατάξεις των άρθρων 1-4 του ν. 3697/2008 ορίστηκαν οι Ειδικοί Λογαριασμοί που υπάγονται στις ρυθμίσεις του και η κατάργηση, κατ' αρχήν, όλων αυτών, ενώ παρασχέθηκε η δυνατότητα στον Υπουργό Οικονομικών να εξαιρέσει με κανονιστική απόφασή του ορισμένες είτε κατηγορίες είτε περιπτώσεις ειδικών λογαριασμών. Οι ειδικοί λογαριασμοί, οι οποίοι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 3697/2008, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 1 αυτού, είναι οι λογαριασμοί που λειτουργούν με νομική και διαχειριστική αυτοτέλεια, τροφοδοτούνται από το προϊόν κοινωνικών πόρων, έχουν συσταθεί με ειδικές νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις και δια των οποίων καταβάλλονται παροχές σε υπαλλήλους ή εξυπηρετούνται άλλοι ειδικοί σκοποί, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο αυτού (περίπτωση α του άρθρου 1). Οι ως άνω προϋποθέσεις απαιτείται να συντρέχουν σωρευτικά, προκειμένου να υπαχθεί ένας ειδικός λογαριασμός στην ως άνω περίπτωση (ΝΣΚ 7/2012). Περαιτέρω, κατά διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του προηγούμενου εδαφίου, ειδικοί λογαριασμοί θεωρούνται και υπάγονται στο ίδιο ρυθμιστικό πεδίο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο δεύτερο εδάφιο του ίδιου άρθρου, οι επιτροπές ή άλλες διοικητικές διαδικασίες, διοικητικά σχήματα και μορφώματα διοικητικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων και των προσώπων δημοσίου δικαίου, εφόσον όμως μέσω αυτών διατίθενται κοινωνικοί πόροι σε υπαλλήλους ή σε άλλους ειδικούς σκοπούς (περίπτωση β του άρθρου 1).

16.- Η έννοια των «κοινωνικών πόρων» δεν δίδεται από το νομοθέτη στο ν. 3697/2008, απαντάται ωστόσο συχνά στη νομοθεσία (βλ. π.χ. τις διατάξεις των παραγράφων 1δ' του άρθρου 19 ν. 3918/2011, 1ε' του άρθρου 23 ν. 3905/2010, 4 του άρθρου 2 ν. 3655/2008, 22 του άρθρου 27 ν. 2166/1993 κ.ά.) και στη νομολογία (πρβλ. ενδ. ΑΠ 378/2010, ΣτΕ 1282/2006, 199/1991, 1999/1990, 3781/1989) και αναφέρεται σε κρατήσεις, εισφορές και λοιπές επιβαρύνσεις, οι οποίες επιβάλλονται από τον νομοθέτη στις συναλλαγές υπέρ τρίτων και προσομοιάζουν κατά τα κύρια και σημαντικότερά χαρακτηριστικά τους με τους έμμεσους φόρους, διότι επιβάλλονται σε βάρος μιας κατηγορίας υποχρέων, χωρίς να συνδέονται με συγκεκριμένη αντιπαροχή (βλ. απόφαση ΔΕΚ της 19-3-2002 στην υπόθεση C-426/1998, Ε.Ε. κατά Ελληνικής Δημοκρατίας, ΟλομΑΠ 19/1994, ΝΣΚ7/2012).

17.- Για την υπαγωγή στην έννοια των καταργούμενων ως άνω ειδικών λογαριασμών ο νομοθέτης προϋποθέτει και στις δύο περιπτώσεις (α, και β του άρθρου 1) την τροφοδοσία των ειδικών λογαριασμών με κοινωνικούς πόρους, δηλαδή τόσο εκείνων

που έχουν χαρακτηριστεί στη νομοθεσία ως νομικώς και διαχειριστικώς αυτοτελείς λογαριασμοί, όσο και των κατ' ουσίαν εξομοιούμενων, με αυτούς διοικητικών επιτροπών, μορφωμάτων και διαδικασιών του άρθρου 1 του ν. 3697/2008. Αν δεν συντρέχει η προϋπόθεση αυτή προφανώς δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ένας λογαριασμός υπάγεται στην εκ του νόμου αυτού κατάργηση και ενσωμάτωσή του στον κρατικό προϋπολογισμό, συνακολούθως δε να συντρέξει περίπτωση εξαίρεσής του από την καταργητική πρόβλεψη του άρθρου 2.

18.- Με βάση τα προαναφερόμενα, ο Ειδικός Λογαριασμός του Υπουργείου Δικαιοσύνης με τίτλο «*Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων*» δεν έχει καταργηθεί, διότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 1 του ν. 3697/2008, οι οποίες απαιτείται να συντρέχουν προκειμένου ένας λογαριασμός να υπαχθεί στο ρυθμιστικό του πεδίο. Αυτό μάλιστα δεν αναιρείται από το γεγονός ότι η κατ' εξουσιοδότηση του νόμου αυτού εκδοθείσα με αριθμό οικ. 2/83143/A0024/2-12-2008 απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών υπολαμβάνει τα αντίθετα, επιδιώκοντας τη διατήρηση του λογαριασμού αυτού σε ισχύ. Τούτο δε διότι ο λογαριασμός των ΚΕΚ δεν τροφοδοτείται από κοινωνικούς πόρους υπό την ως άνω έννοια, ήτοι μέσω της επιβάρυνσης τρίτων και μάλιστα άνευ μάλιστα αντιπαροχής. Τα έσοδα των ΚΕΚ, όπως συνάγεται από τις ειδικές διατάξεις των άρθρων 111, 116 και 117 του από 28-9-1935 νομοθετικού διατάγματος «*Περί οργανώσεως σωφρονιστικού προσωπικού και διαχειρίσεως Φυλακών*» και των άρθρων 40 επ. του Σωφρονιστικού Κώδικα (ν. 2776/1999), προέρχονται από το προϊόν της εργασίας των ίδιων των κρατουμένων (ανήκον στο Κράτος το οποίο τους αποδίδει ποσοστό σύμφωνα είτε με τον Κανονισμό του οικείου καταστήματος κράτησης είτε με τις αποφάσεις του Υπουργού της Δικαιοσύνης), κατατίθενται εντόκως στην Εθνική Τράπεζα ή στην Τράπεζα της Ελλάδας σε ειδικό Λογαριασμό και διατίθενται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης μετά γνώμη του Συμβουλίου Φυλακών για τις ανάγκες των φυλακών, των κρατουμένων ή των αναμορφωτικών σχολείων τους κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στο άρθρο 117 του άνω νομοθετικού διατάγματος, ενώ η διαχείριση του εν λόγω ειδικού λογαριασμού ελέγχεται από το Ελεγκτικό Συνέδριο, στο οποίο η αρμόδια υπηρεσία του αρμόδιου Υπουργείου υποβάλλει στο τέλος κάθε εξαμήνου προς έλεγχο κάθε δαπάνη με το σχετικό φάκελό της τον οποίο έχει προηγουμένως ελέγξει, παρέχοντας και τις σχετικές εξηγήσεις και πληροφορίες (η διαχείριση και διοίκηση των «*Κεφαλαίων Εργασίας Κρατουμένων*» ασκούνταν από τις κατά καιρούς

αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης, σύμφωνα με τους προαναφερθέντες Οργανισμούς του).

19.- Εξάλλου, σύμφωνα με το δίδόμενο από την ερωτώσα υπηρεσία ιστορικό, τα έσοδα του ειδικού λογαριασμού «*Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων*» προέρχονται πράγματι από την εργασία των κρατουμένων στα καταστήματα κράτησης (βλ. επιβεβαιωτικό έγγραφό της με αριθμό πρωτ. 9542 οικ./31-5-2021 σχετικά με την προέλευσή τους αποκλειστικά από την εργασία των κρατουμένων στα Καταστήματα Κράτησης, χωρίς οποιαδήποτε επιχορήγηση ή εισροή από κοινωνικούς πόρους ή από άλλη πηγή).

20.- Κατά λογική ακολουθία προς τα ανωτέρω, δεν τίθεται θέμα εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 4 του ν. 3697/2008, δεδομένου ότι αυτή συνδέεται και προϋποθέτει την εξαίρεση ενός ειδικού λογαριασμού από την καταργητική ρήτρα του άρθρου 1 του ίδιου νόμου κατόπιν έκδοσης κανονιστικής απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, κάτι που δεν συμβαίνει εν προκειμένω. Συνεπώς εφαρμοστέα τυγχάνει η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 35 του ν. 4596/2019, με την οποία συμπληρώνονται οι διατάξεις των άρθρων 9 του ν. 5793/1933, 115 έως και 117 του από 28-9-1935 ν.δ. «*Περί οργανώσεως σωφρονιστικού προσωπικού και διαχειρίσεως Φυλακών*», όπως και οι διατάξεις του Σωφρονιστικού Κώδικα περί εργασίας των κρατουμένων και δίνεται η δυνατότητα στον Υπουργό Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ήδη στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη) να ρυθμίζει κάθε τεχνικό και λεπτομερειακό θέμα που σχετίζεται με τη λειτουργία και τη διαχείριση των Κεφαλαίων Εργασίας Κρατουμένων, κατ' εφαρμογή βεβαίως και στο πλαίσιο του άρθρου 42 παρ. 3 του Συντάγματος.

Απάντηση

21.- Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, στο ερώτημα που υποβλήθηκε το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Δ') γνωμοδοτεί ομόφωνα ότι:

Οι διατάξεις των άρθρων 1 και 4 του ν. 3697/2008 δεν έχουν εφαρμογή, καθόσον αφορά τη λειτουργία και τη διαχείριση του ειδικού λογαριασμού με τίτλο «*Κεφάλαια εργασίας Κρατουμένων*», ο οποίος συνεχίζει να διέπεται από τις ειδικές διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 9 του ν. 5793/1933 και των άρθρων 115 έως και

117 του από 28-9-1935, οι οποίες μπορεί να συμπληρωθούν σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην απόφαση του αρμόδιου πλέον Υπουργού Προστασίας του Πολίτη που εκδίδεται κατ' εξουσιοδότηση της διάταξης της παραγράφου 2 του άρθρου 35 του ν. 4596/2019.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 17 Ιουνίου 2021

Ο Προεδρεύων του Τμήματος

Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

Παυτελήμων Παπαδάκης

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.